

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลกระทบจากการสร้างสถานีระบบขนส่งด้วยสายพาน จังหวัดเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน: กรณีศึกษาสถานีต้นทางบ้านดงป่าล้าน ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงระดับผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ก่อสร้างสถานีต้นทางการขนส่งด้วยระบบสายพาน บ้านดงป่าล้าน ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการศึกษาจากเอกสารของโครงการก่อสร้างสถานีระบบขนส่งด้วยสายพานจังหวัดเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน ขั้นตอนที่สองเป็นการเข้าร่วมศึกษาสนทนากลุ่มในเบื้องต้นกับประชาชนหมู่บ้านดงป่าล้าน ขั้นตอนที่สามเป็นการสำรวจพื้นที่บ้านดงป่าล้านที่จะเป็นสถานที่ก่อสร้างสถานีฯ ขั้นตอนที่สี่เป็นการนำแบบสอบถามให้กับประชาชนในพื้นที่บ้านดงป่าล้านตอบแบบสอบถาม ขั้นตอนที่ห้า นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องแล้ววิเคราะห์ประมวลผลโดย หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม การสังเกต ได้นำมาเขียนบรรยายเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ขั้นตอนที่หก ตรวจสอบข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์โดยการนำเสนอในลักษณะการบรรยายวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 การดำเนินการก่อสร้างสถานีระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน สถานีต้นทางที่ได้กำหนดขึ้นที่บ้านดงป่าล้าน ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จึงได้มีการศึกษาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Impact Assessment: EIA.) ในพื้นที่ว่าประชาชนในพื้นที่จะมีความกังวลต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจะมากน้อยหรือไม่อย่างไร ผลการศึกษาโดยใช้ตอบแบบสอบถามซึ่งมี 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามถึงข้อมูลของบุคคลทั่วไป จำนวน 15 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามถึงสภาพคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่บ้านดงป่าล้าน จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นการให้แสดงความคิดเห็นด้านความกังวลของประชาชนที่มีต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการก่อสร้างสถานี จำนวน 25 ข้อ และความกังวลของประชาชนที่มีต่อผลกระทบ

ที่อาจเกิดขึ้นหลังการก่อสร้างโครงการเสร็จหรือระหว่างการค้าเนินธุรกิจประกอบการขนส่งด้วยสายพาน จำนวน 25 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

5.1.2 ผลการศึกษาจากแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 จากข้อมูลส่วนบุคคล ที่ได้จากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ด้านการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 10,000 บาท ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว ส่วนอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม/เลี้ยงสัตว์ อาชีพรอง คือ รับจ้าง/การทอผ้า การถือครองที่ดิน ส่วนใหญ่ถือครองที่ดินที่อยู่อาศัยน้อยกว่า 1 ไร่/1-2 ไร่ สภาพการใช้ที่ดินทำการเกษตร ส่วนใหญ่เช่าที่ดินของผู้อื่นทำ ส่วนการถือครองที่ดินทำการเกษตรนั้น ส่วนใหญ่ถือครองมากกว่า 2 ไร่ รายได้ ส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อปีน้อยกว่า 30,000 บาท ส่วนใหญ่ครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีฐานะพอมีพอกิน ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีฐานะพอมีพอกิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตพบว่า ส่วนมากจะทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการก่อสร้างสถานีกระเช้าลอยฟ้า โดยส่วนใหญ่ทราบข่าวจากผู้นำชุมชน ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการสร้างสถานีกระเช้าลอยฟ้า มีความเห็นว่าเกิดผลดีต่อประชาชนในหมู่บ้านมาก นอกจากนั้นยังเห็นว่าสภาพเศรษฐกิจและสภาพความเป็นอยู่ของหมู่บ้านจะดีขึ้น และส่วนใหญ่ เห็นว่าการสร้างสถานีกระเช้าลอยฟ้าจะทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวบ้าน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชน ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่เห็นว่ามีเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และส่วนใหญ่มีความภูมิใจที่มีกระเช้าลอยฟ้าทำให้จังหวัดเชียงใหม่ มีชื่อเสียงขึ้นอีกระดับหนึ่ง

ตอนที่ 3 ความกังวลของผู้ตอบแบบสอบถามในการก่อสร้างสถานีกระเช้าลอยฟ้า ในระหว่างการก่อสร้าง พบว่า ความคิดเห็นในด้านความกังวลของผู้ตอบแบบสอบถามในการก่อสร้างสถานีกระเช้าลอยฟ้า ในระหว่างการก่อสร้าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ ใน จำนวนทั้งหมด 25 ข้อ คือ ปัญหาเสพติดที่อาจจะระบาดในชุมชน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าในระหว่างการก่อสร้างสถานีกระเช้าลอยฟ้าขึ้น จำนวนของประชากรย่อมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะแรงงานที่เข้ามารับจ้างในการก่อสร้างโครงการจึง อาจนำไปสู่การนำยาเสพติดเข้ามาระบาดในชุมชน

ส่วนความกังวลของผู้ตอบแบบสอบถามในระหว่างดำเนินการประกอบธุรกิจภายหลังมีสถานีกระเช้าลอยฟ้าแล้ว พบว่า โดยภาพรวม ความกังวลของผู้ตอบแบบสอบถามในระหว่างดำเนินการประกอบธุรกิจ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย แต่ที่พบความคิดเห็นต่อความกังวลที่อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 1 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 25 ข้อ คือ ปัญหาการจ้างแรงงานต่างด้าวของ

ผู้ประกอบการ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวว่า จะถูกแย่งงานเนื่องจากการจ้างแรงงานต่างด้าว จะมีค่าแรงถูกกว่าแรงงานในพื้นที่

อาจสรุปได้ว่า การศึกษาวิจัยผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตจากการสร้างสถานขนส่งด้วยระบบสายพาน จังหวัดเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน: กรณีศึกษาสถานีต้นทางบ้านดงป่าล้าน ตำบลชี่เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 125 ตัวอย่าง แต่ได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 93 ชุด ได้นำมาดำเนินการตามกรรมวิธีเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ได้แสดงความคิดเห็นด้านความกังวลในระหว่างการก่อสร้างสถานีต้นทาง มีความกังวลในระดับน้อย จะเห็นได้ว่าการที่ประชาชนในพื้นที่ที่มีความกังวลอยู่ในระดับน้อยนั้น เนื่องจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในรายละเอียดครคระเข้าลยฟ้าและของโครงการก่อสร้างพอสมควร เมื่อสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นในพื้นที่ซึ่งจะนำความเจริญมาสู่ชุมชน จะเป็นในด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาหลักของสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไปจะมีการสร้างงานสร้างอาชีพ มีรายได้ อาจทำให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลางเป็นปัญหาพื้นฐานที่มีอยู่เดิมและเป็นปัญหาที่ไม่รุนแรงสามารถร่วมมือกันแก้ไขได้

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ได้แสดงความคิดเห็นด้านความกังวลหลังจากการก่อสร้างสถานขนส่งด้วยระบบสายพานต้นทางเสร็จแล้วหรือระหว่างเปิดดำเนินการธุรกิจ มีความกังวลในระดับน้อยคือปัญหา ปัญหาการจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการซึ่งปัญหานี้ผู้ประกอบการต้องให้ความร่วมมือ วางแผนและป้องกันกับทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรส่วนท้องถิ่นรวมทั้งผู้นำในชุมชนอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งจัดให้มีกิจกรรม รมรงค์ ในด้านต่าง ๆ ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ พร้อมทั้งพิจารณาให้สิทธิพิเศษประชาชนในพื้นที่ในการที่จะสมัครเข้าเป็นพนักงานของโครงการ

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาผลกระทบจากการสร้างสถานขนส่งด้วยสายพาน จังหวัดเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน: กรณีศึกษาสถานีต้นทางบ้านดงป่าล้าน ตำบลชี่เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาถึงผลกระทบต่อด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ก่อสร้างสถานีต้นทาง บ้านดงป่าล้าน ตำบลชี่เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามแบบเลือกตอบ การสนทนาและการสังเกตพฤติกรรมประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ได้มีการตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นต่อผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นที่ก่อให้เกิดเป็นความกังวลของตนเองและครอบครัวนั้น โดยภาพรวม ความกังวลของผู้ตอบแบบสอบถามในการก่อสร้างสถานีกระเช้าลยฟ้า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นด้านความกังวล จากการตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่ก่อสร้างโครงการสถานีขนส่งด้วยระบบสายพาน บ้านดงป่าตัน ตำบลชีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเห็นด้วยกับโครงการก่อสร้างสถานีกระเช้าลอยฟ้า ระหว่างจังหวัดเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน ซึ่งเหตุผลที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย จากปัจจัยหลาย ๆ ประการ คือ

1. ผลดีที่จะเกิดกับคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจของชุมชนในพื้นที่ มองว่าหากมีการก่อสร้างโครงการเกิดขึ้น

1.1 มีการจ้างงานเกิดขึ้น ประชาชนหวังว่าจะได้มีอาชีพที่แน่นอน โดยไม่ต้องคำนึงถึงปัญหาต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่นน้ำท่วม ฝนแล้ง ราคาผลผลิตไม่ดี

1.2 เกิดการพัฒนาอาชีพ หากโครงการก่อสร้างเสร็จ จะมีการจ้างงานเกี่ยวกับด้านบริการต่าง ๆ เช่นการบริการนักท่องเที่ยว การบริการด้านรักษาความปลอดภัย

1.3 เกิดรายได้จากแหล่งรายได้ใหม่ ที่เกิดจากการก่อสร้างโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การนำวัตถุดิบที่ผลิตขึ้นในชุมชนมาเป็นสินค้าจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวไปตลอดจนนักท่องเที่ยว องค์กรส่วนท้องถิ่นมีรายได้จากการเก็บภาษีเพิ่มขึ้น

2. ผลดีที่จะเกิดกับคุณภาพชีวิตด้านสังคมของชุมชนในพื้นที่หากมีโครงการเกิดขึ้นจะมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงของสาธารณูปโภค ของชุมชนในพื้นที่ก่อสร้างโครงการ เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา อาจได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุง

2.2 เกิดการพัฒนาด้านสาธารณสุข เช่น การดูแลเรื่องความสะอาดของชุมชน ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความปลอดภัยจากโรคภัย สืบเนื่องจากการบริโภคน้ำ และบริการทางด้านสังคมอื่น ๆ เช่นความปลอดภัยและการมีระเบียบของสังคมจะได้รับการเอาใจใส่มากขึ้น

2.3 ทำให้ชุมชนบ้านดงป่าตัน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ การติดต่อสื่อสารคมนาคมทั้งภายในและภายนอกชุมชนดีขึ้น ซึ่งจากการที่ประชาชนในหมู่บ้านดงป่าตัน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความเห็นด้วยกับการก่อสร้างโครงการสถานีขนส่งด้วยระบบสายพาน ด้วยหลักการและเหตุผลทางวิชาการ จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน 2530) ระบุไว้ว่าคุณภาพชีวิตประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ คุณภาพ หมายถึง ลักษณะประจำของบุคคลหรือสิ่งของและ ชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ ดังนั้นคุณภาพชีวิต หมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล ประภาพร จินันทุยา (2536) กล่าวถึงคุณภาพชีวิต ระดับการดำรงชีวิตในปัจจุบันตามการรับรู้องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นดังบ่งชี้ ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจ, สุขภาพ, สภาพแวดล้อมการ

พึงพาตนเองและการทำกิจกรรมประจำวันซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น เป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งแสดงออกด้วยการพูด, การเขียน, การปฏิบัติ, ถือได้ว่าเป็นการแสดงออกทางทัศนคติโดยมีอารมณ์เป็นสื่อประกอบ และพร้อมที่จะมีปฏิริยาต่อสถานการณ์ภายนอก (สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม, 2520)

ศุภรัตน์ จันท์ธอม (2544) ได้ศึกษาผลกระทบของโครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน พบว่า การก่อสร้างไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อโครงการก่อสร้างในระดับดี ในด้านความพึงพอใจโดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการของเทศบาลเมืองลำพูน อยู่ในระดับพอใจค่อนข้างมาก ด้านความเข้าใจที่มีต่อโครงการพบว่า ยังไม่มีความเข้าใจเท่าที่ควร ส่วนปัญหาอุปสรรคพบว่ามีปัญหาอุปสรรคในด้านการจราจรและการก่อสร้างและต้องการให้ช่วยเหลือดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ด้วย สรุปแล้วประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านบวก

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับความกังวลที่เป็นปัญหาระหว่างการดำเนินการก่อสร้างโครงการก่อสร้างสถานีขนส่งด้วยระบบสายพาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความกังวลอยู่ในระดับน้อย เกี่ยวกับปัญหา ดังต่อไปนี้คือ ปัญหาหาเสพติดที่อาจระบาคในชุมชน ปัญหาการเพิ่มปริมาณของยานพาหนะในชุมชน และปัญหาการจราจรและเกิดอุบัติเหตุจากยานพาหนะ ถือว่าเป็นปัญหาพื้นฐาน ซึ่งเมื่อมีโครงการเกิดขึ้น ปริมาณยานพาหนะย่อมเพิ่มขึ้น การจราจรเริ่มหนาแน่นกว่าเดิม การเกิดอุบัติเหตุมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้ง 2 ปัญหานี้ ผู้ประกอบการต้องมีการวางแผนการก่อสร้างให้ดี โดยเฉพาะทางเข้า-ทางออกของโครงการ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ ส่วนทางเข้าหน้าี่รัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์ณรงค์ การใช้ยานพาหนะได้ถูกต้อง ให้ความรู้และความเข้าใจ เพื่อให้การขับขี่ยานพาหนะอย่างปลอดภัย การปรับปรุงระบบการจราจรรวมถึงป้ายบอกทางอย่างชัดเจน รวมถึงการร่วมมือกับผู้นำชุมชน ได้ช่วยกันปฏิบัติตามกฎระเบียบการใช้รถใช้ถนนอย่างเคร่งครัด โดยปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินผลกระทบทางสังคม กรณีการคมนาคมขนส่ง เป็นการศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากกิจกรรมหรือโครงการในด้านการคมนาคม ได้แก่ ทางบก, ทางน้ำ, ทางอากาศ โดยพิจารณาจากความสามารถในการรองรับกิจกรรมด้านการขนส่งในระหว่างก่อสร้าง หรือ หลังมีโครงการ ที่มีต่อวิถีชีวิตปกติของชุมชน เช่น ผลกระทบทางด้านจราจร ผลกระทบด้านเสียงและฝุ่นละออง อันเกิดขึ้นเนื่องจากโครงการ

ปัญหาการย้ายถิ่นเข้ามาทำมาหากินในชุมชนและ ปัญหาการจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ

จากการตอบแบบสอบถาม ของประชาชนในพื้นที่ การก่อสร้างสถานีขนส่งระบบสายทวนมีความกังวลกับการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชน เมื่อมีโครงการเกิดขึ้นแล้วปัญหาที่กังวลคือ เมื่อมีประชาชนย้ายเข้ามาทำมาหากิน พื้นที่อยู่อาศัยจะถูกจับจองเช่า ซื้อ มีการอุปโภคและบริโภคเพิ่มมากขึ้น ประชาชนที่อยู่เดิมเกิดความกังวลว่าจะโดนแย่งที่ทำมาหากิน ปัญหาที่ทางเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องเข้ามาจัดระเบียบทั้งด้านที่อยู่อาศัย การอุปโภค บริโภค ให้เพียงพอต่อผู้อยู่อาศัยใหม่ และประชาชนที่อยู่ในพื้นที่มาก่อน รวมทั้งมีการตรวจเอกสารทางของราชการของผู้ที่ย้ายถิ่นเข้ามาได้ถูกต้องเพื่อสะดวกแก่การจัดระเบียบของชุมชน ส่วนปัญหาการจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความวิตกกังวล เพราะปัจจุบันแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงาน พวกแรงงานต่างด้าวเหล่านี้จะมีพวกที่ชอบก่อคดีชิงทรัพย์, ลักขโมย ประปนอยู่ด้วย ในเรื่องนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่น จะต้องช่วยกันควบคุมตรวจสอบและป้องกันโดยหากมีการก่อสร้างโครงการ จะต้องมีการตกลงกับเจ้าของโครงการเกี่ยวกับเรื่องแรงงานต่างด้าวที่ผู้ประกอบการจ้างมาให้เรียบร้อย สามารถให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบได้ตลอดเวลา หากควบคุมและจัดระเบียบให้ดีปัญหาความกังวลของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งการย้ายถิ่นและแรงงานต่างด้าว คงไม่มีเกิดขึ้นปัญหาการย้ายถิ่นเข้ามาทำมาหากินในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดการย้ายถิ่นดังนี้

การย้ายถิ่นมักเกี่ยวข้องกับภาวะเศรษฐกิจเสมอ กล่าวคือ เมื่อเศรษฐกิจเจริญเติบโต จะมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น ขณะที่ภาคเกษตรยังมีรายได้ต่ำ จึงยังคงมีการย้ายจากส่วนเกินของแรงงานภาคเกษตร สู่ภาคเศรษฐกิจอื่นที่ดีกว่าไม่ว่าจะเป็นการย้ายแบบตามฤดูกาล Seasonal ย้ายครั้งเดียว single mover หรือย้ายหลายครั้ง repeat migrant (ฟิลิป เกลสต์, 2539)

สาเหตุการย้ายถิ่นโดยทั่วไปเกิดจากสภาพด้อยพัฒนาในชนบทยากจน ไม่มีงานทำ ผลผลิตต่ำ อาหารไม่พอ ครอบครัวยาก ความกดดัน ไม่พึงพอใจในมาตรฐานความเป็นอยู่ ความคาดหวังในการแก้ปัญหาครอบครัว และผู้อำนวยการความสะดวก (เนาวรัตน์ พลายน้อย, 2530)

ปัญหาทางด้านการตลาด การค้าขายสินค้าที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความกังวล จะเกิดการแข่งขัน ในการจำหน่ายสินค้าในชุมชน จากบุคคลภายนอกชุมชน เพิ่มมากขึ้น ในทางป้องกันแก้ไข เจ้าหน้าที่องค์กรส่วนท้องถิ่นต้องเข้ามาจัดระเบียบให้มีตลาดกลางเพิ่มขึ้นไว้รองรับ ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั่วไปหากโครงการก่อสร้างเสร็จแล้ว เป็นผลดีกับองค์กร

ท้องถิ่นจะได้มีรายได้จากการมีตลาดกลางไว้จำหน่ายสินค้า ส่วนประชาชนในพื้นที่ก็จะได้มีที่จำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้นเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

ปัญหาการใช้พลังงานไฟฟ้า น้ำมันเชื้อเพลิง ความกังวลของผู้ตอบแบบสอบถาม เกรงว่าเมื่อมีการก่อสร้างโครงการเกิดขึ้นจะทำให้กระแสไฟฟ้าในชุมชนจะไม่พอใช้รวมทั้งการบริกรน้ำมันเชื้อเพลิงบริเวณใกล้เคียงอาจไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่โครงการก่อสร้างจะต้องขอติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้า แยกเฉพาะของโครงการโดยตรง จากการใช้ไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เพื่อป้องกันการขาดกระแสไฟฟ้าของชุมชน ส่วนปัญหาน้ำมันเชื้อเพลิง หากโครงการเริ่มก่อสร้างก็จะมีบริษัทมาสร้างปั๊มน้ำมันเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน เพราะบริเวณข้างเคียงพื้นที่ก่อสร้างโครงการมีปั๊มน้ำมันเปิดบริการแล้วอยู่ 4 ปั๊ม ปัญหาเรื่องน้ำมันเชื้อเพลิงคงไม่เกิดขึ้น

ปัญหาสาเหตุคิดที่อาจจะระบาดในชุมชน และปัญหาเด็กเร่ร่อนที่จะมีขึ้นในพื้นที่ทั้ง 2 ปัญหานี้ เป็นปัญหาทางสังคม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความกังวลว่าหากมีการก่อสร้างโครงการเกิดขึ้น จะต้องมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดมากขึ้น และปัญหาเด็กเร่ร่อนที่อาจจะมาจากแรงงานต่างถิ่นหรือครอบครัวของแรงงานต่างด้าว การป้องกันและแก้ไขคงต้องอาศัยจากทุกฝ่ายร่วมกันไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ, องค์กรส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะยาเสพติดทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันสอดส่องดูแล ไม่ให้มีการลักลอบจำหน่ายยาเสพติดในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง หากพบต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อจัดการอย่างเด็ดขาด ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านต้องดูแลบุตรหลานของตนให้ดีไม่ไปมั่วสุมกับสิ่งเสพติด ผู้นำหมู่บ้านต้องมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ ลดละเลิกสิ่งเสพติด เป็นประจำในหมู่บ้าน ส่วนปัญหาเด็กเร่ร่อนหากพบเห็นก็แจ้งให้เจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์ของอำเภอแม่แตงเพื่อนำเข้าสู่สถาน ที่ ซึ่ง อำเภอแม่แตงมีมูลนิธิบ้านเมตตาไว้รองรับอยู่แล้ว ด้วยหลักการและเหตุผลทางราชการ จากแนวความคิดมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมร่วมกับสถาบันนโยบายศึกษา (2539) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือในการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาโครงการ ทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมต่อสังคมและประชาชนทั่วไป การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 และโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2524 ได้มีการประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน กำหนดประเภทและขนาดของโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม 10 ประเภท ต่อมาปี พ.ศ. 2535 ได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และมีการออกประกาศกำหนดให้โครงการพัฒนารวม 22 ประเภท ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ซึ่งมีผลให้มีการใช้วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งในการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง

ประชาชนรวมทั้งองค์การพัฒนาเอกชนได้มีบทบาทในการให้ความเห็นต่อการดำเนินการของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่มากขึ้นหลายโครงการ พบว่ามีประเด็นข้อขัดแย้งซึ่งหาข้อยุติได้ยาก แนวคิดที่สำคัญในการแก้ปัญหาความขัดแย้งคือการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โครงการตั้งแต่ขั้นต้นของการพัฒนาโครงการ รวมทั้งได้รับทราบให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนี้ได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันเป็นการศึกษาที่ได้ให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของประชาชน ความห่วงใยเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นต่อตน ชุมชนและสังคมมากยิ่งขึ้น (สำนักงานนโยบายฯ, 2539)

ผลการตอบแบบสอบถามของประชาชนบ้านดงป่าคัน อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากโครงการก่อสร้างสถานีขนส่งด้วยระบบสายพานเสร็จแล้ว และเริ่มประกอบการธุรกิจพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความกังวลอยู่ในระดับน้อย

จากการศึกษาได้ทราบถึงข้อมูลส่วนบุคคล คุณภาพชีวิตและระดับของความกังวลที่อาจจะมีต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นในการสร้างสถานีกระเช้าลอยฟ้า ประชาชนหรือหน่วยงานส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อดูแลผลประโยชน์ของชุมชนและรักษาสภาพแวดล้อมตามที่ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมร่วมกับสถาบันนโยบายศึกษา (2539) ได้กล่าวไว้ และจากการตอบแบบสอบถามของประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนมากจะมีความเห็นด้วยและมีความกังวลอยู่ในระดับน้อย เช่น ปัญหาที่เกิดจากฝุ่นละอองแต่ต้องมีการจัดการมิให้เกิดมลภาวะในพื้นที่หรือเกิดผลกระทบต่อประชาชนผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยมีการนำเอามาตรการ ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาประกอบการจัดการร่วมกับการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบในการดำเนินการของผู้ประกอบการก่อสร้าง ตลอดจนปัญหาเรื่องน้ำซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างหรือการเพิ่มของจำนวนประชากรในพื้นที่จะต้องมีการใช้น้ำเพิ่มขึ้นและปัญหาน้ำเสียจากการอุปโภคบริโภคด้วย ปัญหาเหล่านี้ที่เป็นปัญหาที่มีความกังวลอยู่ใน

ระดับน้อยแต่ก็เป็นปัญหาที่จะต้องดำเนินการจัดการอยู่ในอีกระดับหนึ่งเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในอนาคต

จากปัญหาที่มีความคิดเห็นของความกังวลอยู่ในระดับน้อยซึ่งจะต้องมีการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ทุกปัญหาเช่นกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบในระยะยาวขึ้น และขจัดความขัดแย้งของคนที่อยู่ในชุมชน หรือประชาชนกับผู้ประกอบการ ตลอดจนประชาชนกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบ จากปัญหาที่ได้มีในแบบสอบถาม เกรงว่าจะนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงได้ จะสร้างผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่และการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการกระเช้าลอยฟ้าเช่นเดียวกับแนวคิดของ อรุณ รักธรรม (2527) ได้ให้ความหมายของความขัดแย้งในแง่ของการ บริหารองค์การไว้ว่า “ความขัดแย้งขององค์การ คือ ความไม่เห็นพ้องต้องกันระหว่างสมาชิกหรือกลุ่มในองค์การเกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงที่ว่า ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทรัพยากรที่จำกัดหรือมีความแตกต่างกันและไม่เห็นพ้องต้องกัน ต่างก็จะแสดงทัศนะของตนเองให้เด่นกว่าคนอื่นหรือกลุ่มอื่น หรือเกิดจากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง” จากความหมายของความขัดแย้งในหลายทัศนะอาจสรุปได้ว่า “ความขัดแย้ง คือความไม่ลงรอยกันระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม หรือกลุ่มต่อกลุ่ม ความไม่ลงรอยกันนี้อาจเป็นด้านความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการเป้าหมาย หรืออุดมการณ์ก็ได้ เมื่อเกิดปัญหาความไม่ลงรอยกันขึ้น แต่ละฝ่ายจะพยายามต่อสู้ดิ้นรนหาวิธีการเพื่อจะให้ได้มาซึ่งชัยชนะหรือโน้มน้าวดึงดูดให้อีกฝ่ายหนึ่งมาเป็นพวกของตนหรือเห็นพ้องกับตน” ดังนั้นผู้ประกอบการกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือหน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับปัญหาต่าง ๆ หากมีโครงการเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การศึกษาผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตจากการสร้างสถานีขนส่งด้วยระบบสายพานจากการศึกษาพบว่าได้การสอดคล้องกับงานของ สายลดา ลดาวัลย์ ณ อยุธยา (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของราษฎรอพยพหลังการสร้างเขื่อนสิริกิติ์ พบว่าคุณภาพด้านจิตวิสัย ได้แก่ มาตรฐานความจำเป็นพื้นฐานที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ด้านจิตวิสัย ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่และโอกาสในด้านต่าง ๆ ความพอใจในชีวิตของตนเอง (อัตมโนทัศน์) พึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่และชีวิตของตนเองและปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิต ได้แก่ เพศ และรายได้ ของประชาชนในหมู่บ้านดงป่าตัน ได้มีความเห็นจากการออกแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการก่อสร้างสถานีฯ เพื่อต้องการให้เกิดสภาพเศรษฐกิจที่ดีมีงานทำ มีรายได้ เพื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นไปตามการศึกษาของศักดิ์ชัย ทวีศักดิ์ (2531) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเป็นไปตามการศึกษาวิจัยระดับคุณภาพชีวิตของประชากรที่อพยพเนื่องจากการก่อสร้างเขื่อนรัชชประภา ของเลอลักษณ์ รัตนรักษ์ (2529) และมีความใกล้เคียงกับ

การศึกษาของ สุบรรณ ทันดร (2545) ได้ศึกษาความกังวลเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของครู สหวิทยาเขตสามัคคี จังหวัดเชียงราย

ส่วนความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่เช่นเดียวกับงานศึกษาของ เกียรติศักดิ์ เตียวกุล (2542) ซึ่งได้ศึกษาการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชนอยู่ในระดับน้อยเป็นไปตามที่ ศุภรัตน์ จันท์ธีระธง (2544) ได้ศึกษาผลกระทบของโครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน และของ วันชัย มธรวาทิน (2546) เรื่อง การจัดการปัญหาที่เกิดผลกระทบของการก่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำป่าสัก อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ซึ่งพบว่า การจัดการปัญหาที่เกิดผลกระทบของการก่อสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ประสบความสำเร็จได้เพราะได้รับความร่วมมือจากราษฎรและเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายมีความพึงพอใจผลที่ได้รับจากการแก้ไขปัญหาผลกระทบในด้านต่าง ๆ และราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สรุปการอภิปรายผลกระทบจากการสร้างสถานีระบบขนลงด้วยสายพาน จังหวัด เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน กรณีศึกษาสถานีต้นทางบ้านดงป่าล้าน ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัด เชียงใหม่ ส่วนมากเห็นว่าเป็นผลดีหากมีโครงการเกิดขึ้นในด้านคุณภาพชีวิตทางด้านเศรษฐกิจซึ่งทำให้เกิดการจ้างงานมีการพัฒนาอาชีพ ทำให้มีแหล่งหารายได้ใหม่ ทางด้านสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสาธารณสุขโรคและด้านสาธารณสุขไปในทางที่ดีขึ้น ส่วนปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความกังวลอยู่บ้างคือการจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการและปัญหาหาเสพติดที่อาจจะเพิ่มขึ้น ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาทางสังคมซึ่งผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำชุมชน จะได้ร่วมกันวางแผนป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นก่อนที่จะดำเนินการก่อสร้างโครงการ

5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลจากการศึกษาไปใช้

หลังจากที่ได้มีการศึกษาวิจัยความคิดเห็นด้านคุณภาพชีวิตและผลกระทบที่ก่อให้เกิดความกังวลต่อการก่อสร้างสถานีต้นทางการขนส่งด้วยสายพานและพบว่ามีความกังวลบางประการของประชาชนในพื้นที่ ถึงแม้จะไม่อยู่ในระดับที่สูงก็ตามผู้รับผิดชอบควรต้องมีการทำประชาพิจารณ์กับประชาชนทั่วไปรวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ อีกทั้งให้มีการเจรจากับผู้รับผิดชอบของโครงการ หากมีโครงการเกิดขึ้นจริงทั้งนี้เป็นการวางแผน ป้องกันผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมการก่อสร้างและผลกระทบในทุก ๆ ด้านด้วย

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ให้มีการศึกษาของนักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมสามารถนำไปสู่การพิจารณาของผู้มีอำนาจอนุมัติการก่อสร้าง และเกิดประโยชน์ต่อประชาชน ชุมชน และประเทศชาติ
2. หากมีการก่อสร้างขึ้นจริง ต้องมีการศึกษาถึงผลได้ผลเสียและผลกระทบต่อตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นหลังจากการเปิดบริการแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการศึกษาเตรียมความพร้อมต่อปัญหาที่จะเกิดผลกระทบในอนาคต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved